

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA**

Enhet 1

DOM
2016-05-03
Meddelad i
Uppsala

Mål nr
1092-16 E

SÖKANDE

Bergkvarabuss AB, 556294-9973

Ombud: Advokat Jerker Alm
Advokatfirman Vinge KB
Box 1064
251 10 Helsingborg

MOTPART

Sigtuna kommun
195 85 Märsta

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KONKURRENSVERKET	
2016-05-11	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 176108

Postadress
Box 1853
751 48 Uppsala

Besöksadress
Kungsgatan 49

Telefon
018-431 63 00
E-post: forvaltningsratteni uppsala@dom.se
www.forvaltningsratteni uppsala.domstol.se

Telefax
018-10 00 34

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Sigtuna kommun (kommunen) genomför en upphandling av Skolskjutsar med buss, dnr UH-2014-152. Av tilldelningsbeslut från den 26 februari 2016 framgår att Bergkvarabuss AB (bolaget) inte är kvalificerat för utvärdering och att annat anbud antagits.

YRKANDEN M.M.

Bolaget ansöker om överprövning och yrkar att förvaltningsrätten förordnar om rättelse genom ny utvärdering vid vilken bolagets anbud ska tas upp till prövning. Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande.

Leverantörerna skulle till anbudet bifoga en tidtabell som sträcker sig från måndag till fredag med aktuella avgångstider vid de skolor som avses i upphandlingen. Bolaget bifogade en fullständig tidtabell men där man gjort ett mindre misstag avseende ett fordon/omlopp där avgångstiden kl. 13.20 under måndag till onsdag omedvetet fallit bort. Tabellen är utformad så att måndag till fredag utgör varsin kolumn där veckodagen står högst upp varvid avgångstider och plats kommer under respektive veckodag. Informationen i tidtabellen, så som avgångstid, plats och veckodag, är således mycket enkelt att tillgodogöra sig.

Vid en genomgång av denna handling framgår att det är uppenbart att turererna måndag – onsdag saknas. Det är också uppenbart att det är fråga om ett förbiseende från bolagets sida. Den aktuella turen är obligatorisk, vilket framgår av dokumentet ”Ramtider” som ingick i förfrågningsunderlaget. Av detta dokument framgår att för de aktuella skolorna S:t Olof och S:t Per gäller turer måndag – fredag. Det är extremt låg sannolikhet för att bolaget som är en van aktör medvetet skulle ha utelämnat information för en tur måndag – onsdag. Då den aktuella turen har exakt samma innehåll torsdag – fredag är den rimliga slutsatsen att turen har exakt samma innehåll även för måndag – onsdag. Det finns inte någon omständighet som talar för att den inte

skulle ha detta innehåll. Det har följaktligen varit möjligt för kommunen att utan större svårigheter förstå vad innehållet skulle vara i den aktuella turen för måndag – onsdag. Kravet på den upphandlande myndigheten måste vara att denna ska bedöma anbudet objektivt, d.v.s. att det är den mest logiska och rimliga slutsatsen av innehållet som ska vara styrande.

Kommunen har insett att det förelegat ett misstag i den ursprungliga tidtabellen. Den 22 februari 2016 efterfrågade kommunen ett förtydligande avseende de utelämnade avgångstiderna kl. 13.20 måndag till onsdag. Kommunen har begärt kompletterande information ifrån bolaget och frågeställningen är att anse som en begäran om rättelse/förtydligande/komplettering. Detta styrks av att kommunens begäran har rubriken ”Förtydligande”. Formuleringen av begäran är inte avgörande för om bolaget har rätt att klarlägga redan tillgänglig information i anbudet. Kommunens begäran är under alla förhållanden en begäran om klarläggande. Bolaget har därmed haft rätt att klarlägga innehållet i sitt anbud.

Bolaget svarade och förklarade att det var ett misstag att avgångstiderna inte kommit med och skickade en förtydligande tidtabell med korrekta avgångar. Eftersom avgångstider och rutter under veckodagarna måndag till fredag ser precis likadan ut kopiera bolaget in torsdagens avgång under kolumnerna för måndag till onsdag och missade därefter att ändra veckodag. Det är ett uppenbart misstag och det framgår klart och tydligt vad bolaget egentligen menar då respektive veckodag, måndag till onsdag, står klart och tydligt överst och nederst i kolumnerna. Det är även logiskt att tidtabellen börjar med den första veckodagen. Det framgår även av det e-postmeddelande som sändes som en del av rättelsen där det framgår att rättelsen avser den efterfrågade perioden måndag till onsdag. Det är således uppenbart att bolaget inte menar torsdag, utan att det kommit med av misstag. Det måste framstå som självklart att ett misstag begåtts.

Den information som kommunen efterfrågat finns tillgänglig i anbudet, turen är exakt den som redovisas för torsdag – fredag. Kommunen har därmed fel när man påstår att bolaget kommit in med helt nya uppgifter. Det är fråga om förtydliganden/komplettering till följd av ett uppenbart förbiseende där kommunen har insett eller i vart fall utan större svårighet bort inse att den aktuella turen för dagarna måndag – onsdag har samma innehåll som för dagarna torsdag – fredag. Det är ett klarläggande av innebörden av redan existerande information i tidtabellen.

Även om det skulle anses vara fråga om en komplettering/ett förtydligande så har bolaget i förevarande fall endast konkretiserat och därmed lämnat ett förtydligande av något som redan varit uppenbart. Förtydligandet har inte inneburit någon ändring ur materiellt hänseende utan avser endast att konkretisera vilka avgångstider som bortfallit. Det ursprungliga anbudspriset har inte över huvud taget ändrats utan har hela tiden innefattats av anbudspriset. Inga lämnade uppgifter har ersatts med nya uppgifter och några nya turer har inte tillkommit som ersatt andra turer. Det är följaktligen inte fråga om en otillåten komplettering av anbudet som bolaget genomfört. Bolaget har endast bekräftat information som gått att utläsa ur anbudet.

Det är i strid med proportionalitetsprincipen att förkasta ett anbud med så pass liten avvikelse som dessutom förtydligas genom en kompletterande åtgärd. Sett till misstagets karaktär och det faktum att någon materiell ändring av anbudet aldrig skett är det i strid med proportionalitetsprincipen att förkasta bolagets anbud. Av en omsorgsfull läsning av bolagets anbud är den enda rimliga och logiska slutsatsen rörande tidtabellen att turen kl. 13.20 för måndag – onsdag har exakt samma innehåll som innehållet för torsdag – fredag. Det finns inte heller någon rimlig anledning att tro att bolaget inte skulle tillhandahålla turen ifråga. Kommunen synes inte heller göra detta gällande utan hänför sig i sin argumentation endast till misstaget i

själva handlingarna. Det är därför oproportionerligt att utesluta bolagets anbud från den vidare prövningen av anbudet.

Bolagets anbud har felaktigt diskvalificerats från upphandlingen och därmed inte haft möjlighet att delta i utvärderingsprocessen. Vid en korrekt hantering av bolagets anbud skulle anbudet kvalificerats för utvärdering och tilldelats kontrakt.

Kommunen bestrider bifall till bolagets yrkande och anför till stöd för sin inställning bl.a. följande. Upphandlingen har genomförts i enlighet med upphandlingslagstiftningen. Bolaget har inte lidit skada.

I upphandlingen har utvärderingsmetoden ekonomiskt mest fördelaktigt valts med hänsyn till kriterier som pris, väntetid i skolan per tur m.m., vilket innebär att det anbud som uppfyllt samtliga ställda obligatoriska krav i upphandlingen och som efter utvärderingen bedömts vara det ekonomiskt mest fördelaktiga har antagits.

Kommunen har begärt att anbudsgivare ska bifoga en preliminär tidtabell enligt krav 1.0.2. Syftet med tidtabellen är att säkerställa att ställda krav på väntetid i krav 1.0.1 i upphandlingen uppfylls samt att utvärdera anbudet bl.a. utifrån väntetiden enligt krav 1.0.5. Det rör sig således om för anbudsgivaren obligatoriska uppgifter som infordras och som påverkar utvärderingen av anbudet.

Bolaget har lämnat in ett anbud som inte uppfyller samtliga ska-krav i upphandlingen och har därmed förkastats. Bedömningen av anbudet, utan att beakta de uppgifter som bolaget velat komplettera, medför att anbudet är ofullständigt då tidtabellen inte uppfyller det i kommunens förfrågan ställda obligatoriska kravet samt att anbudet inte har kunnat utvärderas.

I den fråga som sändes ut till bolaget den 22 februari 2016, vilket är efter sista dag för inlämnande av anbud som var den 17 februari 2016, ställde kommunen frågan var i det ursprungliga anbudet bolaget hade redovisat hur vissa av eleverna skulle komma hem torsdag till fredag men missat att redogöra för måndag till onsdag. Det framgår att svar inte kan lämnas via e-post utan att det ska ske via E-avrop. Kommunen har således inte öppnat upp för någon möjlighet för bolaget att komplettera sitt redan inlämnade anbud genom att tillföra nya uppgifter efter sista dag för anbudsinlämnande. Kommunen har i sin förfrågan såväl som i sitt meddelande tydligt angett att kommunikation ska ske via upphandlingsverktyget E-avrop. Det framgår även tydligt av kommunens förfrågan att komplettering endast får ske på begäran av kommunen. Kommunen är inte skyldig att beakta nya uppgifter efter anbudstidens utgång och har inte heller visat någon vilja att inhämta nya uppgifter.

Bolaget har därefter skickat ett e-postmeddelande till ansvarig upphandlare utanför E-avrop och har i e-postmeddelandet bifogat en uppdaterad bilaga, trots att kommunen varken har begärt in kompletterande uppgifter och inte heller tillåtit bolaget att bifoga bilagor i E-avrop. Det har således stått klart för bolaget att deras anbud varit bristfälligt till den grad att deras redan inlämnade anbud har behövt kompletteras med nya uppgifter efter anbudstidens utgång för att vara fullständigt och kunna utvärderas. Bolaget har självt förklarat att det rör sig om uppgifter som helt utelämnats ur anbudet men att bolagets avsikt varit att dessa skulle ha ingått i det ursprungliga anbudet. Det har även varit klart för bolaget att kommunen inte har begärt in några tillkommande uppgifter då möjligheten att bifoga bilagor var inaktiverad i E-avrop. Bolaget har istället på eget initiativ valt att skicka in dessa till kommunen via en annan kommunikationskanal än den som kommunen hänvisat till i sin förfrågan. Det har varit klart för bolaget att kommunens fråga avsåg de redan inlämnade uppgifterna. Syftet med kommunens dialog var

att säkerställa att uppgifterna inte återfanns på annan plats i bolagets ursprungliga anbud.

De uppgifter som bolaget gett in i efterhand är omöjliga sådana att det utan större svårigheter kunde förstås vad som rätteligen skulle ha angivits då det rör sig om uppgifter som helt saknas, samt är sådana som bolaget självt arbetat fram i sin egen tidtabell anpassad för upphandlingen och som påverkar utvärderingen av anbudet. Det rör sig i förevarande fall om nya uppgifter som tillförts anbudet efter sista dag för anbudsinslämning och inte, som bolaget anför, en rättelse av en uppenbar felskrivning.

För det fall rätten finner att kommunens meddelande skulle kunna uppfattas som en begäran om komplettering genom att nya uppgifter skulle tillföras anbudet efter anbudstidens utgång, har kommunen ändå förfarit korrekt vid själva utvärderingen genom att inte beakta dessa då detta tydligt strider mot principen om likabehandling enligt 1 kap. 9 § LOU.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 16 kap. 6 § LOU ska rätten besluta om ingripande mot upphandlingen om upphandlande myndighet har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 9 kap. 8 § LOU får en upphandlande myndighet tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning

eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet. Myndigheten får begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Myndigheten får också begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar handlingar som getts in och som avses i 10 och 11 kap.

Den för alla upphandlingsförfaranden grundläggande principen om likabehandling innebär bl.a. att det inte är tillåtet för en anbudsgivare att efter anbudstidens utgång göra ändringar i anbudet (se bl.a. EU-domstolens dom i mål C-243/89, Bron över stora Bält, punkt 37, och generaladvokatens förslag till avgörande i EU-domstolens mål C-87/94, Wallonska bussarna, punkterna 29 och 30).

I aktuell form av upphandlingsförfarande är rättelse av fel i, förtydligande av eller komplettering av inlämnat anbud möjligt endast med tillämpning av 9 kap. 8 § LOU. Enligt paragrafens första stycke får en upphandlande myndighet tillåta att en anbudsgivare rättar ett uppenbart fel i anbudet. Myndigheten får enligt paragrafens andra stycke även begära att ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning. Att förtydliga eller komplettera något i nämnda bestämmelses mening, förutsätter att det redan finns uppgifter i anbudet som kan förtydligas eller kompletteras och innebär att dessa uppgifter konkretiseras. Att ersätta en uppgift i anbudet med en annan efter anbudstidens utgång faller däremot utanför ramen för vad som är tillåtet enligt bestämmelsen (se bl.a. generaladvokatens ovan nämnda förslag till avgörande i mål C-87/94, punkterna 37 och 38).

För det fall en anbudsgivare ges möjlighet att rätta en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudet torde det innebära att den upphandlande enheten i normalfallet är skyldig att också beakta den rättade uppgiften vid anbudsutvärderingen. För att ett sådant förfarande inte

ska stå i strid med likabehandlingsprincipen är det emellertid av avgörande betydelse att rättelse sker på ett sådant sätt att det inte kan misstänkas att en viss anbudsgivare getts möjlighet att tillföra sitt anbud nya uppgifter eller undanröja vad som egentligen utgör en missuppfattning av förfrågningsunderlaget. Det anförda talar med styrka för en restriktiv tolkning av möjligheterna till rättelse. I ordet uppenbar bör därför ligga inte endast att felet vanligen bör vara av sådan karaktär att det för var och en framstår som felaktigt utan även att det är fråga om ett uppenbart förbiseende och inte något mer kvalificerat misstag eller missförstånd av anbudsgivaren. Det bör därför utan större svårighet kunna förstås vad som rätteligen skulle ha angivits (se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 28 februari 2012 mål 3234-11).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten ska ta ställning till om det föreligger skäl för ingripande i upphandlingen på de grunder som bolaget anför.

Det anges i utvärderingsmodellen att anbudsgivaren ska bifoga en preliminär tidtabell. Det framgår även att en bedömning av anbuden kommer att ske utifrån väntetiderna i skolan för eleverna. Kommunen har anförts att tidtabellen är obligatorisk för anbudsgivare att lämna in och att uppgifter om väntetid kommer att påverka utvärderingen av anbuden. Rätten finner inte skäl att ifrågasätta vad kommunen anförts i denna del.

Det är i målet ostridigt att tidtabellen i det anbud som bolaget lämnade in innan anbudstidens utgång inte innehöll avgångstiden kl. 13.20 för måndag till onsdag. Eftersom bolaget utelämnat denna uppgift uppfyllde bolagets anbud vid anbudstidens utgång inte de uppställda obligatoriska kraven. Förvaltningsrätten finner därmed att anbudet i det skick som förelåg vid anbudstidens utgång inte uppfyllde förfrågningsunderlagets obligatoriska krav.

Bolaget har anfört att man av misstag inte fått med turerna med avgångstid kl. 13.20. Rätten finner inte skäl att ifrågasätta detta. Felet får därmed anses vara oavsiktligt. Frågan är då om den upphandlande myndigheten brutit mot någon bestämmelse i LOU genom att inte beakta de nya uppgifter som bolaget lämnat in.

I det meddelande som kommunen skickat till bolaget den 22 februari 2016 anges bl.a. följande. I ert anbud och bilagan "Väntetid e" anger ni tider och hållplatser för de olika busslingorna. När det gäller transport av elever från St. Pers skola och St. Olofs skola som slutar 13.30 och ska mot Charlottenberg, Borgen eller östra Sigtuna stad så ser vi hur ni planerar att eleverna ska komma hem torsdagar och fredagar. Var i busstidtabellen (anbudet och bilagan) redovisar ni hur eleverna kommer hem måndag till onsdag?

Kommunen har anfört att den fråga som ställdes till bolaget efter anbudstidens utgång inte utgjort en uppmaning till komplettering då syftet med frågan var att säkerställa att de saknade uppgifterna inte framgick av någon annan del i anbudet. Rätten finner att kommunen i denna del får anses ha tolkningsföreträde avseende sina avsikter med förfrågan och det finns inte heller mot bakgrund av vad parterna anfört skäl att ifrågasätta vad kommunen anfört i denna del. De uppgifter som bolaget sände in kan inte anses utgöra ett förtydligande eller konkretisering av redan inlämnade uppgifter som den upphandlande myndigheten får begära in enligt 9 kap. 8 § andra stycket LOU. Uppgifterna har helt saknats i det anbud bolaget gett in inom anbudstiden. Meddelandet från kommunen kan enligt rättens mening inte tolkas som en uppmaning till bolaget att inkomma med nya uppgifter då kommunen anger att man efterfrågar vart i anbudet och bilagan, vilket utgör redan inlämnat material, som uppgifterna återfinns.

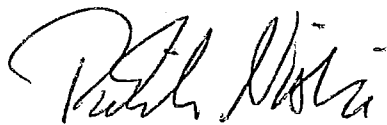
Bolaget har anfört att de senare insända uppgifterna utgör rättelse av ett uppenbart fel och att det vore oproportionerligt att inte tillåta rättelse. Förvalt-

ningsrätten konstaterar att det inte föreligger någon skyldighet för den upphandlande myndigheten att tillåta att en anbudsgivare rättar ett uppenbart fel i anbudet enligt 9 kap. 8 § första stycket LOU. Kommunen har därmed ingen skyldighet att beakta den rättelse som bolaget gjort efter anbudstidens utgång.

Förvaltningsrätten finner inte heller, mot bakgrund av att tidtabellens utformning ligger till grund för utvärderingen av anbuden, att det får anses oproportionerligt att utesluta bolaget till följd av att bolaget inte lämnat in en fullständig tidtabell. Det skulle vidare strida mot likabehandlingsprincipen att efter anbudstidens utgång ge en anbudsgivare tillfälle att komplettera anbudet med uppgifter som erfordras för att samtliga obligatoriska krav ska vara uppfyllda. Kommunen har därför agerat riktigt som inte tagit upp bolagets anbud till prövning.

Mot bakgrund av det anförda finner förvaltningsrätten att bolaget inte uppfyllt de obligatoriska kraven i upphandlingen. Kommunen har därmed haft fog för att inte ta upp bolagets anbud till utvärdering. Ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU)

Per-Erik Nistér
f.d. rådman

Målet har handlagts av Kerstin Thor.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.